

PAP

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Δ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΙΔΟΥ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

βελτιωμένη

Handwritten signature

Handwritten signature
 ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
 ΕΚΔ. ΕΠΙΛΕΓΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1905

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Δ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΙΔΟΥ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

βελτιωμένη

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1905

ΤΗΙ ΜΑΘΗΤΙΚΩΣΗΙ
ΕΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΙ ΕΛΛ. ΝΕΟΛΑΙΑΙ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

Γ Ν Η Σ Ι Ο Ν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Προβαίνων κατὰ φιλικὴν προτροπὴν πολλῶν συναδέλφων καὶ εἰς τρίτην ἔκδοσιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας Γεωγραφικοῦ ἐγχειριδίου, προτάττω καθ' ὑπόδειξιν τούτων καὶ στοιχειώδεις τινὰς γνώσεις Πατριδογραφίας, ἐπὶ τὸ παιδαγωγικώτερον ἀπαραιτήτους θεωρηθείσας. Ἀλλὰ καὶ ἡ νέα διάταξις τῆς ὕλης, ἡ ἀπλοποίησις τοῦ λεκτικοῦ καὶ αἱ παρεντιθέμεναι προσθήκαι, μεθοδικωτέραν ὑπισχνοῦνται τὴν καθόλου διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Γεωγραφίας.

Ὑπὸ τοιαύτην λοιπὸν μορφήν παραδίδων εἰς Γ' ἔκδοσιν τὸ μικρὸν τοῦτο πόνημα, ἐλπίζω καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν ἐπιεικῆ κρίσιν τῶν συναδέλφων, οἵτινες ἀσμένως ἀποδεχθέντες τὰς δύο πρώτας ἐκδόσεις δὲν θέλουσι λείψει ὅπως καὶ ταύτης τὴν εἰσαγωγὴν εὐμενῶς ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοὺς σχολείοις ἐγκρίνωσι.

Κ. Δ. Π. Ι.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Τὸ δωμάτιον τοῦ σχολείου ἐντὸς τοῦ ὁποίου διδασκόμεθα ὀνομάζεται **αἴθουσα διδασκαλίας**. Τὸ σχολεῖόν μας ἔχει . . αἰθούσας. Οἱ τοῖχοι τοῦωματίου τούτου χωρίζουσιν αὐτὸ ἀπὸ τὰ ἄλλα δωμάτια. Οἱ τοῖχοι εἶνε τὰ ὄρια τοῦωματίου.

Ἐκτὸς τοῦ σχολείου ἡμῶν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα κτίρια, ὅσον ἐκκλησίαι, οἰκίαι, ἐργαστήρια, ξενοδοχεῖα, στρατῶνες καὶ ἄλλα. Οἱ ἐξωτερικοὶ τοῖχοι τῶν οἰκοδομημάτων τούτων εἶνε τὰ ὄρια αὐτῶν.

Τὰ διάφορα κτίρια, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουσιν εἰς ἓνα τόπον, εἶνε δημόσια καὶ ἰδιωτικά· **δημόσια** λέγονται ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα χρησιμεύουν εἰς ὅλους. Τοιαῦτα εἶνε τὰ σχολεῖα, αἱ ἐκκλησίαι, τὰ νοσοκομεῖα, οἱ στρατῶνες καὶ ἄλλα. Ἄνωθεν τῆς θύρας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων ὑπάρχει πίναξ μετ' ἐπιγραφῆς διὰ μεγάλων γραμμάτων ἢ ἐπιγραφή αὕτη δηλοῖ εἰς τί χρησιμεύει ἕκαστον κτίριον. **Ἰδιωτικά** δὲ εἶνε ὅσα ἀνήκουσιν εἰς ἰδιώτας, ὡς αἱ οἰκίαι, τὰ ξενοδοχεῖα, τὰ καφενεῖα, τὰ ἐργοστάσια, τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τὰ παρόμοια.

Ὁ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκονται ἕως διακόσια διάφορα κτίρια λέγεται **χωρίον ἢ κώμη**.

Ὁ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον εἶνε διακόσια ἕως χίλια διάφορα κτίρια ὀνομάζεται **κωμόπολις**.

Ὁ τόπος ὁ ὁποῖος ἔχει περισσότερα ἀπὸ χίλια διάφορα κτίρια, ὡς ἐπὶ τῆ πλειστον μεγάλα καὶ ὠραῖα καλεῖται **πόλις**.

Ἐκάστη κώμη, κωμόπολις καὶ πόλις ὀφείλει νὰ ἔχῃ σχολεῖον καὶ ἐκκλησίαν.

Εἰς ἐκάστην κώμην, κωμόπολιν καὶ πόλιν ὑπάρχουσιν ἰδιωτικὰ οἰκοδομήματα ἐντὸς τῶν ὁποίων κατασκευάζονται ἢ πωλοῦνται διάφορα πράγματα. Σειρὰ τοιούτων οἰκοδομημάτων λέγεται **ἀγορά**. Ἄνωθεν τῆς θύρας τῶν οἰκοδομημάτων τούτων ὑπάρχει πίναξ μετ' ἐπιγραφῆς διὰ μεγάλων γραμμάτων. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ὀηλοῖ τὸ ὄνομα καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας τοῦ ἐμπόρου ἢ τοῦ τεχνίτου.

Ἀπὸ τὸ σχολεῖον πηγαίνομεν εἰς τὰς οἰκίας μας ἢ ὅπου ἄλλου θέλομεν διὰ τῶν **ὁδῶν**. Αἱ ὁδοὶ τῶν πόλεων εἶνε πλατεῖαι, εὐθεῖαι καὶ λιθόστρωτοι, τῶν δὲ κωμοπόλεων καὶ χωρίων συνήθως στεναὶ καὶ ἀκανόνιστοι. Διὰ τῶν ἰδίων ὁδῶν μεταβαίνομεν καὶ ἐκτὸς τοῦ τόπου, ὅπου ἔχομεν τὴν κατοικίαν μας. Τὸ μέρος τοῦτο λέγεται **ἐξοχή**.

Εἰς τὴν ἐξοχὴν εἶνε κῆποι, ἀμπέλια, χωράφια, λιβάδια, νομαί, δάση.

Κῆποι λέγονται μέρη γῆς συνήθως πεφραγμένα, ἐντὸς τῶν ὁποίων οἱ κηπουροὶ καλλιεργοῦν διάφορα **ἄνθη** (ἀνθοκήπιον) **λαχανικὰ** (λαχανόκηπος) ἢ **ὀπωροφόρα** δένδρα.

Ἀμπέλια ἢ ἀμπελῶνες καλοῦνται τὰ μέρη ὅπου καλλιεργοῦνται πολλαὶ ὁμοῦ ἄμπελοι (κλήματα). Ὁ καλλιεργῶν τὴν ἄμπελον ὀνομάζεται ἀμπελουργός.

Χωράφια ἢ ἀγροὶ εἶνε τὰ μέρη τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα

οί γεωργοί καλλιεργοῦσι καὶ σπείρουν ἐντὸς αὐτῶν διάφορα **αετηρὰ** καὶ **ὄσπρια**.

Εἰς τὰ **λιθάδια** ἢ λειμῶνας σπείρεται ἢ φύεται χόρτον χρήσιμον εἰς τροφήν τῶν ζῶων

Νομὴ ἢ βοσκή λέγεται τὸ λιθάδι, τοῦ ὁποίου τὸ χόρτον βόσκουσι τὰ ζῶα τὴν ἀνοιξιν, ὅταν εἶνε πράσινον.

Δάσος λέγεται μεγάλη ἔκτασις γῆς, κεκαλυμμένη ἀπὸ πολλὰ καὶ μεγάλα, συνήθως ἄκαρπα, δένδρα, ἐκ τῶν ὁποίων κόπτομεν ξυλείαν καύσιμον καὶ ἄλλην χρήσιμον εἰς τὰς τέχνας. Τὰ δάση προκαλοῦσι τὴν βροχήν, ἢ ὁποία ὠφελεῖ πολὺ τὰ καλλιεργημένα μέρη καὶ φέρει εὐτυχίαν εἰς τὸν τόπον.

ΟΡΙΖΩΝ, ΣΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΧΑΡΤΑΙ

Ὅταν, εἰς τὴν ἐξοχὴν εὐρισκόμενοι, ἀναβῶμεν ἐπὶ ἐνὸς ὑψώματος, βλέπομεν ὅτι πολὺ μακρὰν ὁ οὐρανὸς σχηματίζει γύρω ἡμῶν μέγιστον κύκλον. Ὁ κύκλος οὗτος λέγεται **Ὁρίζων**. Τὸ μέρος τῆς γῆς τὸ ὁποῖον ἐκτείνεται μεταξύ ἡμῶν καὶ τοῦ ὀρίζοντος ὀνομάζεται **χώρα**.

Τὸ μέρος τοῦ ὀρίζοντος ἀπὸ τὸ ὁποῖον φαίνεται ἐκαστην πρῶταν ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος λέγεται **Ἀνατολή**, τὸ μέρος ὅπου δύει (βασιλεύει) ὀνομάζεται **Δύσις**, τὸ μέρος τὸ ὁποῖον ἔχομεν εἰς τὴν ἀριστεράν μας χεῖρα ὅταν βλέπωμεν πρὸς τὴν ἀνατολήν καλεῖται **Βορρᾶς** καὶ τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ **Νότος**.

Τὰ τέσσαρα αὐτὰ σημεῖα λέγονται **κύρια σημεῖα**

τοῦ ὀρίζοντος καὶ σημειοῦνται χάριν συντομίας οὕτω :
Α. (ἀνατολικὸν) Δ. (δυτικὸν) Β. (βόρειον) Ν. (νότιον).

Ἐκ τῶν σημείων τούτων πνεύουσιν οἱ τέσσαρες κυριώτεροι ἄνεμοι. Ὁ Ἀνατολικὸς (Ἀπηλιώτης, Λεβάντης) ὁ Δυτικὸς (Ζέφυρος, Μπουνέντης) ὁ Βόρειος (Βοριᾶς, Ντραμουντάνα) καὶ ὁ Νότιος (Νοτιᾶ, Γαρμπῆς).

Ἐπὶ τοῦ πίνακος τὰ τέσσαρα αὐτὰ σημεῖα θέτομεν οὕτω· εἰς μὲν τὴν ἄνω πλευρὰν τὸ Β. εἰς τὴν κάτω τὸ Ν. εἰς ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔχομεν πρὸς τὰ δεξιὰ μας, ὅταν βλέπωμεν πρὸς τὸν πίνακα τὸ Α. καὶ εἰς τὴν πρὸς τὰ ἀριστερά μας τὸ Δ.

Γνωρίζοντες τὰς τέσσαρας πλευρὰς τοῦ πίνακος δυνάμεθα νὰ ἰχνογραφήσωμεν ἐπ' αὐτοῦ εἰς μικρότερον μέγεθος τὴν αἰθουσαν τῆς διδασκαλίας μας μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἀντικειμένων, θέτοντες τὰς τέσσαρας αὐτῆς πλευρὰς οὕτως, ὥστε ἐκάστη τούτων νὰ συμφωνῇ πρὸς τὰ ἐπὶ τοῦ πίνακος τεθέντα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ πίνακος δυνάμεθα νὰ ἰχνογραφήσωμεν καὶ ὀλόκληρον τὸ σχολεῖάν μας, τὴν συνοικίαν, κώμην, κωμόπολιν, πόλιν καὶ ἄλλα διάφορα μέρη τῆς γῆς. Τὸ ἴδιον δὲ εἰμποροῦμεν νὰ πράξωμεν καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου

Ἡ εἰκὼν ἢ ὁποία παριστάνει ἐν ἡ πολλὰ μέρη τῆς γῆς λέγεται **τοπογραφικὸς ἢ γεωγραφικὸς πίναξ ἢ χάρτης**.

ΞΗΡΑ ΚΑΙ ΥΔΑΤΑ

Πολλάκις ἡ χώρα ἢ ὁποία ἐκτείνεται μετὰξὺ τοῦ ὀρίζοντος καὶ τοῦ ὑψώματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἰστάμεθα, ἀποτελεῖται ἀπὸ ξηρὰν καὶ ὕδατα.

Α'. ΞΗΡΑ

Εἰς τὴν ξηρὰν εἶνε: πεδιάδες, λόφοι, ὄρη, χερσόνησοι, ἰσθμοί, ἀκρωτήρια.

Πεδιάς λέγεται τὸ ἐκτεταμένον καὶ ἐπίπεδον μέρος τῆς γῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἰμποροῦμεν νὰ περιπατῶμεν εὐκόλα.

Λόφος λέγεται τὸ μικρὸν τῆς γῆς ὕψωμα, ὅταν τὸ ὕψωμα τοῦτο εἶνε ὑψηλότερον ἀπὸ τὸν λόφον ὀνομάζεται **βουνὸν** καὶ ὅταν εἶνε ὑψηλότερον ἀπὸ τὸ βουνὸν καλεῖται **ὄρος**. Τὸ ὑψηλότερον μέρος ἐκάστου ὄρους, βουνοῦ ἢ λόφου λέγεται **κορυφή**, τὰ πλάγια **κλιτύες** ἢ **πλευραὶ** καὶ τὰ χαμηλότερα **πρόποδες** ἢ **ὕπωρεια**. Πολλὰ ὄρη συνενούμενα τὸ ἐν μετὰ τοῦ ἄλλου καλοῦνται **ὄροσειρά**.

Ἡ **Χερσόνησος** εἶνε ξηρὰ ἢ ὁποία ἀπὸ τὰ περισσότερα μέρη βρέχεται ἀπὸ νερά, δι' ἐνὸς δὲ μόνου στενοῦ συνήθως μέρους ἐνοῦται μετὰ τὴν ἄλλην ξηρὰν.

Ἰσθμὸς εἶνε ἡ στενὴ ξηρὰ, ἢ ὁποία ἐνώνει τὴν χερσόνησον μετὰ τὴν ἄλλην ξηρὰν.

Ἀκρωτήριον λέγεται στενὴ καὶ βραχῶδης ἄκρα τῆς ξηρᾶς, ἢ ὁποία εἰσχωρεῖ βαθέως εἰς τὴν θάλασσαν.

Β'. ΥΔΑΤΑ

Τὰ ὕδατα διαιροῦνται εἰς ὕδατα τῆς ξηρᾶς καὶ ὕδατα τῆς θαλάσσης. Τὰ ὕδατα τῆς ξηρᾶς εἶνε γλυκὰ τὰ δὲ θαλάσσια ἔχουσιν ἀλμυρὰν γεῦσιν.

α'. **Ὑδατα τῆς ξηρᾶς**. Ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς ξηρᾶς σχηματίζονται πηγαί, ρύακες, ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Τὸ περισσότερον ὕδωρ τῆς βροχῆς καὶ τῶν χιόνων

εισδύει ἐντὸς τῆς γῆς ἐκ τῆς ὁποίας ἐξέρχεται πάλιν διὰ τινος ὀπῆς· τὸ μέρος τοῦτο λέγεται **πηγή**. Ὄταν πολλαὶ πηγαὶ ἐνώσουν τὰ νερά των καὶ τρέχουν μαζὺ ὀνομάζεται **ρυάκιον**· ἀπὸ πολλὰ ρυάκια σχηματίζεται **ποτάμιον**. Ὄταν πολλὰ ποτάμια ἐνώσουν τὰ νερά των καὶ τρέχουν μαζὺ εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἐντὸς λίμνης λέγεται **ποταμός**, εἰάν δὲ τρέχη εἰς ἄλλον μεγαλύτερον ποταμὸν τότε ὀνομάζεται **παραπόταμος**.

Τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἐνώνονται δύο ποταμοὶ λέγεται **συμβολή**, τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον τελειώνουν τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ ὀνομάζεται **στόμιον** ἢ **ἐκβολή**, τὸ μέρος μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖον περνοῦν καλεῖται **κοίτη** καὶ τὰ πλάγια αὐτῆς **ὄχθαι** (δεξιὰ καὶ ἀριστερά). Τοὺς ποταμοὺς διαβαίνομεν διὰ γεφυρῶν. Αἱ γέφυραι κατασκευάζονται σιδηραῖ, λίθιναι ἢ ξύλιναι.

Λίμναι λέγονται πολλὰ στάσιμα ὕδατα τὰ ὁποῖα περικλείονται ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη ἀπὸ ξηρᾶν. Τὰ πλάγια τῆς λίμνης λέγονται **ὄχθαι**.

β.) **Ῥάδατα τῆς θαλάσσης**. Ἀπὸ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης σχηματίζονται κόλποι, λιμένες, πορθμοί.

Κόλπος λέγεται μέρος θαλάσσης, τὸ ὁποῖον εἰσχωρεῖ βαθέως εἰς τὴν ξηρᾶν· ὅταν ὁ κόλπος εἶνε μικρὸς καὶ ἐντὸς αὐτοῦ προφυλάττωνται τὰ πλοῖα ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, ὀνομάζεται **λιμὴν**.

Πορθμός εἶνε τὸ στενὸν μέρος τῆς θαλάσσης, τὸ ὁποῖον ἐνώνει δύο θαλάσσας καὶ χωρίζει δύο ξηράς.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ

Ὁ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον γεννᾶται καὶ ζῆ ἕκαστος

ἄνθρωπος λέγεται **πατρίς**. Ἡ πατρίς εἶνε τὸ τιμιώτερον καὶ ἱερώτερον πρᾶγμα τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν αὐτὴν καὶ μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις ἡμῶν νὰ φροντίζωμεν διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν πρόοδον αὐτῆς.

Ἡ κώμη, Ἡ κωμόπολις, Ἡ πόλις εἰς τὴν ὁποίαν ἐγεννήθημεν καὶ κατοικοῦμεν ἀποτελεῖ ἓνα δῆμον.

Δῆμος εἶνε μικρὰ περιφέρεια χώρας διοικουμένη ὑπὸ τοῦ Δημάρχου καὶ τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου. Ἐκαστος δῆμος συνίσταται ἢ μόνον ἀπὸ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου, εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ ὁ δήμαρχος, ἢ καὶ ἀπὸ μερικὰ μικρὰ χωρία τὰ ὅποια εἶνε πολὺ πλησίον τῆς πρωτεύουσας καὶ ἀπὸ ὄλην τὴν γειτονικὴν περιοχὴν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται οἱ κῆποι, τὰ ἀμπέλια, τὰ χωράφια, τὰ λιβάδια, καὶ τὰ δάση τῶν κατοίκων τοῦ δήμου· τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἐκλέγεται ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ δήμου, ὁ δὲ δήμαρχος ἐκλέγεται ἀπὸ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον. Οἱ κάτοικοι τοῦ δήμου λέγονται **δημόται**.

Εἰς, δύο ἢ περισσότεροι γειτονικοὶ δῆμοι ἀποτελοῦσιν Ἡ **Ἐπαρχίαν**, ἢ ὁποία διοικεῖται ἀπὸ Ἐπαρχον. Ὁ δῆμος ὅπου ἐδρεύει ὁ ἔπαρχος λέγεται πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. Ὁ ἔπαρχος διορίζεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

Δύο ἢ περισσότεραι γειτονικαὶ ἐπαρχίαι ἀποτελοῦσι ἓνα **Νομόν**, ὁ ὁποῖος διοικεῖται ἀπὸ Νομάρχην. Ἡ πόλις εἰς τὴν ὁποίαν ἐδρεύει ὁ Νομάρχης λέγεται πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, καὶ εἶνε ἢ μεγαλειτέρα καὶ σημαντικωτέρα πόλις αὐτοῦ. Ὁ νομάρχης διορίζεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

Πολλοὶ νομοὶ ἀποτελοῦσιν ἓν **Κράτος**. Τὸ κράτος

κυβερνᾶται ἀπὸ Αὐτοκράτορα καὶ λέγεται Αὐτοκρατορία, ἀπὸ Βασιλέα καὶ ὀνομάζεται Βασιλείον, ἀπὸ Ἡγεμόνα καὶ καλεῖται Ἡγεμονία, ἢ ἀπὸ Πρόεδρον καὶ τότε εἶνε Δημοκρατία.

Δώδεκα νομοὶ ἀποτελοῦσι τὴν Ἡγεμονίαν τῆς Βουλγαρίας.

Ὅπως εἰς ἐκάστην αἰθουσαν καὶ εἰς ἕκαστον σχολεῖον ἢ ἄλλο κτίριον τὰ μέρη ὅπου τελειόνοῦσι ταῦτα λέγονται ὄρια τοιουτοτρόπως καὶ εἰς ἐκάστην συνοικίαν, κώμην, κωμόπολιν, πόλιν, δῆμον, ἐπαρχίαν, νομὸν ἢ κράτος λέγονται ὄρια ἢ σύνορα.

Ἡ πόλις, κωμόπολις, κώμη, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα συνορεύει πρὸς Α. μὲ . . . . . πρὸς Δ. μὲ . . . . . πρὸς Β. μὲ . . . . . καὶ πρὸς Ν. μὲ . . . . . καὶ ὀνομάζεται . . . . . Ὑπάγεται δὲ εἰς τὴν ἐπαρχίαν . . . . . τοῦ νομοῦ . . . . . ὁ ὁποῖος εἶναι εἰς ἀπὸ τοὺς 12 νομοὺς τῆς Βουλγαρικῆς Ἡγεμονίας, ἢ ὁποία διαιρεῖται τοπογραφικῶς εἰς 2 μέρη, εἰς . . . . . Βουλγαρίαν καὶ εἰς . . . . . Βουλγαρίαν ¹⁾).

¹⁾ Ἐντεῦθεν ὁ διδάσκαλος ἄρχεται τῆς διδασκαλίας ἀπὸ τοῦ νομοῦ εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκειται τὸ σχολεῖον, περιγράφων πρῶτον τὴν ἐπαρχίαν εἰς ἣν τὸ σχολεῖον, εἶτα τὰς λοιπὰς τοῦ νομοῦ ἐπαρχίας καὶ τελευταῖον ἀνὰ ἕνα τοὺς λοιποὺς τῆς Ἡγεμονίας νομοὺς.

ΝΟΤΙΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

(*Ανατολική Ρωμυλία*)

Οί νομοί τῆς Νοτίου Βουλγαρίας εἶνε τρεῖς.

ΝΟΜΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ¹⁾

Πρωτεύουσα *Φιλιππούπολις* (Πλόβδιφ).

Ὁ νομὸς τῆς Φιλιππουπόλεως ἔχει 397 χιλ. κατ. καὶ διαιρεῖται εἰς 7 ἐπαρχίας.

α'.) Ἀστική ἐπαρχία Φιλιππουπόλεως (45 χιλ. κ.) πρωτ. **Φιλιππούπολις**, ἔδρα Ἑλλήνος Μητροπολίτου, κτισθεῖσα ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Βασιλέως τῆς Μακεδονίας, πόλις ἐμπορικωτάτη, διενεργοῦσα ἐμπόριον σιτηρῶν, ὀρύζης, μετάξης, βάμβακος, δερμάτων, ῥοδελαίου καὶ ἔχουσα 45 χιλ. κατ. ἐκ τῶν ὁποίων πλεῖστοι εἶνε Ἕλληνες, διατηροῦντες λαμπρὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, μεταξύ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσι τὰ **Ζαρέφεια** διδασκαλεῖα καὶ ἡ σχολὴ τοῦ **Μαρασλῆ**.

β'.) Ἀγροτική ἐπαρχία Φιλιππουπόλεως (87 χιλ. κ.)

γ'.) Ἐπαρχία Στενημάχου (66 χιλ. κατ.) πρωτ. **Στενήμαχος** πόλις Ἑλληνικωτάτη ἔχουσα 15 χιλ. κ. διατηροῦντας ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ ἐνασχολουμένους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀμπελοουργίαν, τὴν μεταξουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Κυριώτερα

¹⁾ Ἐνταῦθα ὡς ἀφετηρία λαμβάνεται ἡ Φιλιππούπολις.

χωρία εἶνε Ἄνω καὶ Κάτω Βοδηνά. Μέγα καὶ Μικρὸν Ἀρβαντοχώρι, Κατοῦνιτσα, Κούκλαινα καὶ Παπασλή, κατοικούμενα ὑπὸ Ἑλλήνων.

δ'.) Ἐπαρχία Καρλόβου (55 χ.κ.) πρωτ. εἶνε Κάρλοβον ἔχουσα 8 χιλ. κ. κλίμα ὑγιεινόν, ἐργοστάσιον μαλλίνων ὑφασμάτων ἐξάγουσα καὶ ἄφθονον ροδέλαιον. Καλόφερρον μὲ 4 χιλ. κ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ρόδων.

ε'.) Ἐπαρχία Παναγιούριστας (34 χιλ. κ.) πρωτ. Παναγιούριστα.

ς'.) Ἐπαρχία Τατάρ-Παζαρτζικίου (72 χιλ. κατ.) πρωτ. Τατάρ-Παζαρτζέκι, ἔχουσα 18 χιλ. κατ. ἐξάγουσα γουναρικὰ καὶ ξυλείαν καὶ διατηροῦσα Ἑλληνικὰ σχολεῖα.

ζ'.) Ἐπαρχία Περιστερᾶς (38 χ. κ.) πρωτ. Περιστερὰ ἐξάγουσα ἄφθονον ξυλείαν καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κ. διατηροῦντας Ἑλληνικὰ σχολεῖα.

ΝΟΜΟΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΖΑΓΟΡΑΣ

(394 χιλ. κατ.)

Πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ εἶνε Παλιὰ - Ζαγορὰ (Στάρα-Ζαγόρα καὶ ἄλλως Ἐσκι-Ζαγορὰ) ἐξάγουσα λαμπροὺς οἴνους, ὀπώρας, καὶ μέταξαν. Κυριώτεραι πόλεις εἶνε Νέα - Ζαγορὰ (Νόβα-Ζαγόρα καὶ ἄλλως Γενί-Ζαγορὰ). Κεζανλήκι ἐξάγουσα λαμπρὸν καὶ ἄφθονον ροδέλαιον. Τύρνοβο-Σεϊμέν, Χάσκοβον καὶ Χαρμανλή.

ΝΟΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ

Πρωτ. *Πύργος* (Βουραγάζ)

Ὁ νόμος Πύργου ἔχει 322 χιλ. κατ. καὶ διαιρεῖται εἰς 8 ἐπαρχίας.

) Ἐπαρχία Πύργου (54 χιλ. κ.) πρωτ. εἶνε **Πύργος** πόλις παράλιος καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα 12 χιλ. κατ. καὶ λαμπρὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. **Σωζόπολις** (Ἀπολλωνία) ἔδρα Ἑλληνος Μητροπολίτου, ἔχουσα πλουσίαν βιβλιοθήκην καὶ 3,500 κατ. Ἑλληνας, ἀσχολουμένους εἰς τὴν ἀλιείαν, τὴν ἀμπελουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Κυριώτερα χωρία εἶνε Ἀθανάσκροῦ καὶ Βεῦκροῦ πλησίον τοῦ Πύργου, **Καρά-Μπουνίρ**, **Καῖνάρτζα**, **Σαρέμουσα**, **Ρούμκιοι** καὶ Ἅγιος **Νικόλαος** πλησίον τῆς Σωζοπούλεως.

) Ἐπαρχία Ἀγχιάλου (25 χιλ. κατ.) πρωτ. Ἅγχιάλος, ἔδρα Ἑλληνος Μητροπολίτου, ἔχουσα λαμπρὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 5,500 κατ. Ἑλληνας, ἀσχολουμένους εἰς τὴν ἀλατοποιίαν, τὴν ἀμπελουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. **Μεσημβρία** ἔδρα Ἑλληνος Μητροπολίτου, ἔχουσα 2 χιλ. κατ. ἑνασχολουμένους εἰς τὴν ἀλιείαν καὶ εἰς τὴν ἀμπελουργίαν. Κυριώτερα χωρία τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶνε: **Αἶμος**, **Δαβουτλή**, **Ραβδῆς**, Ἅγιος **Βλάσης** καὶ Ἄλικαροῦ κατοικούμενα ὑπὸ Ἑλλήνων.

) Ἐπαρχία Ἀετοῦ (30 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε Ἄετος με 5 χιλ. κ. Χωρία ὀνομαστότερα εἶνε τὸ **Οὐροῦμ-γενέκιοῦ** (Εὐσταθοχώρι), κατοικούμενον ὑπὸ Ἑλλήνων.

) Ἐπαρχία Καρνοβατίου (36 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε **Καρνοβάτι** πόλις μεσόγειος μὲ 6 χιλ. κ.

) Ἐπαρχία Κότελ (20 χιλ. κατ.) πρωτ. **Κότελ** (Καζάν) μὲ 5 χιλ. κατ.

) Ἐπαρχία Ἰαμπόλεως (55 χιλ. κ.) πρωτ. **Ἰάμπολις** συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τοῦ Πύργου καὶ ἔχουσα 15 χιλ. κ.

) Ἐπαρχία Σελίμνου (46 χιλ. κατ.) πρωτ. **Σέλιμνος** (Σλίβεν) ἐξάγουσα λαμπρὰ μάλλινα ὑφάσματα (σαγιάκια) λαμπροὺς οἶνους καὶ ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

) Ἐπαρχία Κιζιλ-Ἀγατσίου (56 χιλ. κατ.) πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἶνε **Κιζιλ-ἀγάτσ** - **Καθακλή** πόλις ἑλληνικωτάτη ἔχουσα 9 χιλ. κ. ἐνασχολούμενους εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν κηπουρικὴν, ἀμπελοργίαν, μεταξοσκωληχοτροφίαν, τὸ ἐμπόριον, καὶ διατηροῦντας λαμπρὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. **Καρυαὶ** μὲ 4 χιλ. κατ. **Συναπλῆ**, **Μέγα** καὶ **Μικρὸν Μοναστήρι**, **Μέγα** καὶ **Μικρὸν Βογιαλέκι**, **Δογάνογλου**, καὶ **Τσικούρ-κιού**. Ἀπάντων τῶν ἀνωτέρω χωρίων οἱ κάτοικοι εἶνε Ἑλληνες, ἐνασχολούμενοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

ΒΟΡΕΙΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

(Πάλαι Κάτω Μοισία.)

Οί νομοί τῆς Βορείου Βουλγαρίας εἶνε 9.

ΝΟΜΟΣ ΒΑΡΝΗΣ

Πρωτ. **Βάρνα** ¹⁾.

Ὁ νομὸς τῆς Βάρνης ἔχει 294 χιλ. κατ. καὶ διαιρεῖται εἰς 6 ἐπαρχίας.

) Ἀστική ἐπαρχία Βάρνης (35 χιλ. κατ.) πρωτ. **Βάρνα**, ἔχουσα 35 χιλ. κ. εἶνε ἔδρα ἑλληνοσ Μητροπολίτου, παράλιος πόλις, ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπορικὸν λιμένα καὶ ἐξάγουσα καλοὺς οἴνους, σιτηρά, καπνὸν καὶ ἄλλα. Ἐνταῦθα οἱ Ἕλληνες διατηροῦσιν ἀξιόλογα Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ νοσοκομεῖον.

) Ἀγροτική ἐπαρχία Βάρνης (40 χιλ. κατ.).

) Ἐπαρχία Βαλτσικίου (35 χιλ. κ.) πρωτ. **Βαλτσικε** μὲ 6 χιλ. κ. καὶ μικρὸν ἀλλὰ ἀσφαλῆ λιμένα. — **Κάθαρνα** παράλιος κωμόπολις τὸ πλεῖστον κατοικουμένη ὑπὸ Ἑλλήνων.

) Ἐπαρχία Δοβρίτσης (66 χιλ. κατ.) πρωτ. εἶνε Δόβριτσο μὲ 14 χιλ. κ. Ἐνταῦθα γίνεται κατ' ἔτος ἐμπορικὴ πανήγυρις.

) Ἐπαρχία Κούρτ-μπουνάρ (52 χιλ. κατ.) πρωτ. **Κούρτ-μπουνάρ**.

) Ἐπαρχία Προβαδι (66 χιλ. κ.) πρωτ. **Προβαδι** παράγουσα καλοὺς οἴνους.

¹⁾ Ἐνταῦθα ὡς ἀφετηρία λαμβάνεται ἡ Βάρνα.

ΝΟΜΟΣ ΡΟΧΤΣΟΥΚΙΟΥ

(346 χιλ. κατ.)

Πρωτ. τοῦ νομοῦ εἶνε **Ρουχτσούκι** (Ρουσσε) ἔχει 33 χιλ. κ. καὶ εἶνε μία τῶν μεγαλειτέρων καὶ ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Βουλγαρίας, συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Βάρνας.

ΝΟΜΟΣ ΣΟΥΜΛΑΣ

(258 χιλ. κατ.)

Πρωτ. τοῦ νομοῦ εἶνε Σούμλα (Σοῦμεν) ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 23 χιλ. κατ.

Νομὸς Τυρνόβου πρωτ. **Τύρνοβον.**

Νομὸς Πλεύνας πρωτ. **Πλεύνα.**

Νομὸς Βράτσης πρωτ. **Βράτσα.**

Νομὸς Βιδινίου πρωτ. **Βιδίνι.**

ΝΟΜΟΣ ΣΟΦΙΑΣ

Πρωτ. **Σόφια** (Σαρδική, Σρεντέτσο).

Ὁ νομὸς τῆς Σόφιας ἔχει 400 χιλ. κατ. καὶ διαιρεῖται εἰς 7 ἐπαρχίας.

α.) Ἀστικὴ ἐπαρχία Σόφιας (70 χιλ. κατ.).

Πρωτ. τῆς Ἀστικῆς ἐπαρχίας Σόφιας καὶ τοῦ νομοῦ Σόφιας καὶ ὅλης τῆς Βουλγαρίας εἶνε **Σόφια** ἔχουσα 70 χιλ. κ. Ἡ Σόφια εἶνε ἐκτισμένη πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἴσκρα καὶ διαιρεῖται ὑπ' αὐτοῦ εἰς Παλαιάν καὶ Νέαν πόλιν. Εἰς τὴν Νέαν πόλιν εὕρισκον-

ται τὰ παλάτια τοῦ Ἡγεμόνος καὶ κατοικοῦσιν οἱ ἀνώτεροι τοῦ κράτους ὑπάλληλοι καὶ οἱ Πρόξενοι τῶν ξένων κρατῶν. Ἔχει Πανεπιστήμιον, γυμνάσια ἀρρένων καὶ θηλέων, στρατιωτικὴν σχολήν, ἐθνικὴν βιβλιοθήκην καὶ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον. Καὶ οἱ Ἑλληγες ἀνήγειραν ἐνταῦθα μεγαλοπρεπῆ ναὸν καὶ διατηροῦσι λαμπρῶς κατηρτισμένην Ἀστικὴν σχολήν.

β'.) Ἐπαρχία Σόφιας (110 χιλ. κ.).

γ'.) Ἐπαρχία Τρόην (50 χιλ. κ.) πρωτ. ὁμώνυμος.

δ'.) Ἐπαρχία Τσάριθροδ (40 χιλ. κατ.) πρωτ. ὁμών. συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Σόφιας.

ε'.) Ἐπαρχία Ὀρχανιῆ (35 χιλ. κ.) πρωτ. ὁμών.

ς'.) Ἐπαρχία Πιρδόπσκης (30 χιλ. κατ.) πρωτ.

Πιρδῶπ.

ζ'.) Ἐπαρχία Σαμοκοβίου (60 χιλ. κατ.) πρωτ. ὁμών.

Νόμος Κιοστενδηλίου, πρωτ. **Κιοστενδήλι.** —

Ραδομίρ συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Σόφιας.

ΟΡΙΑ, ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον τελειώνει ἕνας τόπος λέγεται **ὄριον** (σύνορον).

Ἐπὶ τῆς Βουλγαρίας πρὸς Β. εἶνε ὁ Δούναβις ποταμός, πρὸς Ν. ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, πρὸς Α. ἡ Μαύρη θάλασσα καὶ πρὸς Δ. ἡ Σερβία. Διαιρεῖται δὲ τοπογραφικῶς ὑπὸ τοῦ ὄρους Αἴμου εἰς **Νότιον Βουλγαρίαν** (Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν) καὶ εἰς **Βόρειον Βουλγαρίαν** (π. Κάτω Μοισίαν) καὶ διοικη-

τικῶς εἰς 12 νομούς, ἐκ τῶν ὁποίων 3 εἶνε εἰς τὴν Ν. Βουλγαρίαν καὶ 9 εἶνε εἰς τὴν Βόρειον.

Πληθυσμὸς λέγεται ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἐκάστου κατοικημένου τόπου.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Βουλγαρίας εἶνε 3,765 χιλιάδες ἐκ τῶν ὁποίων 90 χιλ. εἶνε Ἕλληνες, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε Βούλγαροι, Τούρκοι, Ἑβραῖοι, Ἀρμένιοι καὶ Ἀθίγγανοι.

Πολίτευμα εἶνε ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον κυβερνᾶται ἓν κράτος. Εἶδη πολιτευμάτων ὑπάρχουσι πολλά. Ἐπικρατέστερον εἶνε τὸ **συνταγματικόν**.

Καὶ ἡ Βουλγαρία κυβερνᾶται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος Φερδινάνδου Α' ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ τὸν τίτλον Γενικοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας. Ἡ διοίκησις τοῦ κράτους εἶνε ἀνατεθειμένη ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος εἰς Ὑπουργούς οἱ ὁποῖοι διευθύνουσι τὰ ἐξῆς 8 ὑπουργεῖα.

α'.) Ὑπουργεῖον τῆς **Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως**. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο φροντίζει διὰ τὰ σχολεῖα τοῦ κράτους.

β'.) Ὑπουργεῖον τῆς **Δικαιοσύνης**. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο φροντίζει διὰ τὰ διάφορα δικαστήρια, τὰ ὁποῖα ὑπάρχουσιν εἰς ἐκάστην πόλιν τῆς Βουλγαρίας πρὸς ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης.

γ'.) Ὑπουργεῖον τῶν **Ἐσωτερικῶν**. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο φροντίζει περὶ τῆς δημοσίας ἀσφαλείας τῶν κατοίκων καὶ διορίζει τοὺς Νομάρχας, τοὺς Ἐπάρχους καὶ πολλοὺς ἄλλους ὑπαλλήλους.

δ'.) Ὑπουργεῖον τῶν **Ἐξωτερικῶν** καὶ τῶν **Ἐκκλησιαστικῶν**. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο φροντίζει διὰ

τάς ἐξωτερικάς καὶ ἐκκλησιαστικάς ὑποθέσεις τῆς Ἡγεμονίας.

ε'.) Ὑπουργεῖον τῆς **Γεωργίας** καὶ τοῦ **Ἐμπορίου**. Τοῦτο φροντίζει διὰ τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου.

ς'.) Ὑπουργεῖον τῶν **Δημοσίων Ἔργων** καὶ τῆς **Συγκοινωνίας**. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο φροντίζει διὰ τοὺς δημοσίους δρόμους, γεφύρας, σιδηροδρόμους, λιμένας, τηλεγράφους καὶ ταχυδρομεῖα τοῦ κράτους.

ζ'.) Ὑπουργεῖον τῶν **Στρατιωτικῶν**. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο φροντίζει περὶ τοῦ στρατοῦ.

η'.) Ὑπουργεῖον τῶν **Οἰκονομικῶν**. Ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι οἱ διοριζόμενοι ἀπὸ τὰ διάφορα ὑπουργεῖα, διὰ νὰ ἐκτελῶσι πιστῶς τὴν ὑπηρεσίαν των, εἶνε ἀνάγκη νὰ λαμβάνωσι μισθόν. Τὰ χρήματα, ἀπὸ τὰ ὅποια μισθοδοτοῦνται οὗτοι, εἰσπράττει τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἀπὸ τοὺς φόρους, τοὺς ὁποίους πληρώνει ὁ λαός. Ὀνομάζονται δὲ οἱ ὑπάλληλοι, οἱ ὅποιοι εἰσπράττουσι τοὺς φόρους τούτους, **Τελῶναι**, **Ταμίαι** καὶ **Εἰσπράκτορες**. Τὰ ἐκ τῶν φόρων ἔσοδα τῆς Βουλγαρίας εἶνε 112 ἑκατ. λέβια, τὰ δὲ ἔξοδα αὐτῆς εἶνε ἄλλα τόσα περίπου.

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ὄρη εἶνε ὁ **Αἶμος** (Βαλκάν, Στάρα Πλανίνα) ὅστις διευθυνόμενος ἐκ τοῦ Β.Δ. πρὸς τὸ Α. τῆς Βουλγαρίας, φθάνει εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ σχηματίζει τὸ Αἰμόνιον ἄκρωτήριον. — Τὸ **Καρατζᾶ**. **Δᾶγ** (ὄρος τῆς Δορκάδος) πρὸς Ν. τοῦ Αἶμου. — Ἡ

Ροδόπη, ἡ ὁποία χωρίζει τὴν Ν. Βουλγαρίαν ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν. — Ἡ **Ρέλα**, τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Βουλγαρίας καὶ τὸ **Σκόμιον** (Βίτοσσα).

Τὰ ὄρη μᾶς παρέχουσι διάφορα εἶδη χρησιμωτάτων λίθων, ὡς τὸ μάρμαρον, τὸν σχιστόλιθον, καὶ ὄρυκτὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξάγεται ὁ χρυσός, ἄργυρος, ψευδάργυρος, χαλκός, μόλυβδος, σίδηρος, λευκοσίδηρος, κασίτερος καὶ ἄλλα μέταλλα.

Κυριώτεροι ποταμοὶ τῆς Βουλγαρίας εἶνε ὁ **Ἐβρος** (Μαρίτσα), ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ τοῦ Αἵμου καὶ τῆς Ῥοδόπης καὶ δέχεται καθ' ὁδὸν πολλοὺς παραποτάμους, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶνε ἡ **Μαρίτσα**, ὁ **Τσεπελι-Δερές** πλησίον τῆς Στενημάχου, ἡ **Τούντσα** πλησίον τῆς Ἰαμπόλεως καὶ ὁ **Ἄρδας**. — Ὁ **Καμ-τσής**, ὅστις πηγάζει ἀπὸ τὸν ΑἼμον χύνεται εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν πλησίον τῆς Βάρνης. — Ὁ **Δούναβις**, ὁ μεγαλειότερος τῆς Βουλγαρίας ποταμός, ὅστις βρέχει τὴν Βουλγαρίαν, χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν Ρουμανίαν καὶ χύνεται διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν. Δέχεται καὶ αὐτὸς καθ' ὁδὸν πολλοὺς παραποτάμους, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶνε ὁ **Τιμῶκ**, ὁ **Λῶμ**, ὁ **Ἰσκρας** καὶ ὁ **Γάντρας**.

Ῥυάκες εἶνε ὁ **Δερμέν-Δερές** πλησίον τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ ὁ **Φακίχ-Δερές**, ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν πλησίον τοῦ Πύργου.

Ἡ χρησιμότης τῶν ὑδάτων τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ρυάκων εἶνε μεγάλη. Ἐξ αὐτῶν πίνουσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἔλα τὰ ζῶα. Ποτίζονται τὰ πλησίον αὐτῶν καλλιεργημένα μέρη καὶ ἐργάζονται οἱ νερόμυλοι καὶ διάφορα μηχανικὰ ἐργοστάσια. Ἐντὸς τῶν μεγάλων

ποταμῶν ταξιδεύουσι πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια καὶ ζῶσι πολλοὶ καὶ καλοὶ ἰχθῦς.

Λίμναι τῆς Βουλγαρίας εἶνε αἱ λίμναι τοῦ **Ἀθανάσκου** καὶ τοῦ **Βαγγάκου** πλησίον τοῦ Πύργου, ἡ **Δέβνα** πλησίον τῆς Βάρνης καὶ αἱ 16 λίμναι τῆς **Ρίλας**.

Καὶ αἱ λίμναι εἶνε χρήσιμοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὰ ζῶα. Καὶ ἐντὸς αὐτῶν πλέουσι πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια καὶ ἀλιεύονται πολλοὶ καὶ καλοὶ ἰχθῦς.

Πεδιάδες εἶνε ἡ πεδιάς τοῦ **Χασκόβου**, τῆς **Φιλεππουπόλεως** καὶ τοῦ **Ταταρ-Παζαρτζικίου**, ἐξάγουσαι σιτηρὰ καὶ ὄρυζαν, τῆς **Σόφιας** ποτιζομένη ὑπὸ τοῦ **Ἰσκρα**, τῆς **Σούμλας** καὶ ἡ **Παραδουνάβιος** πεδιάς, ἐξάγουσαι σιτηρὰ.

Ἐὰν μία πεδιάς εὐρίσκεται μεταξὺ ὁρέων τότε καλεῖται **κοιλὰς**. Τοιαύτη εἶνε ἡ κοιλὰς τοῦ **Κεζανληκίου** (κοιλὰς τῶν ῥόδων) μεταξὺ τοῦ Αἱμου καὶ τοῦ **Καρατζᾶ-Δάγ**.

Ἐπὶ τῶν πεδιάδων καὶ τῶν κοιλάδων βόσκουσι διάφορα ζῶα, καλλιεργοῦσιν ἀγρούς καὶ σπείρουσι σιτηρὰ καὶ φυτεύουσι ὠφέλιμα φυτὰ καὶ δένδρα.

Χερσόνησοι εἰς τὴν Βουλγαρίαν εἶνε ἡ χερσόνησος τῆς **Σωζοπόλεως**, τῆς **Ἀγχεάλου** καὶ τῆς **Μεσημβρίας**.

Ἀκρωτήρια εἶνε ἡ **Ἑλλά**, τὸ **Αἰμόνιον**, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει φάρος διὰ τὰ ταξιδεύοντα τὴν νύκτα πλοῖα, ὁ **Γαλατᾶς** πλησίον τῆς Βάρνης καὶ ἡ **Καλλάκρα** εἰσχωροῦντα εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν.

Θάλασσα λέγεται μεγάλη ἔκτασις ἀλμυρῶν ὑδάτων. Θάλασσα βρέχουσα τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς

Βουλγαρίας εἶνε ἡ **Μαύρη** θάλασσα (Εὐξείνιος Πόντος).

Ἐπὶ τῆς θαλάσσης πλέουσι πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια καὶ ἐντὸς αὐτῆς ζῶσιν οἱ ἰχθύες.

Κόλπος εἶνε ὁ κόλπος τοῦ **Πύργου**, τῆς **Βάρνης** καὶ τοῦ **Βαλτακίου**.

Λιμένες φυσικοὶ εἶνε τῆς **Σωζοπόλεως**, τῆς **Ἀγχιάλου** καὶ τοῦ **Βαλτακίου**· τεχνητοὶ δὲ εἶνε τοῦ **Πύργου** καὶ τῆς **Βάρνης**.

Νῆσος λέγεται ἡ ξηρὰ ἢ ὁποῖα ἀπὸ ὄλα τὰ μέρη βρέχεται ἀπὸ νερά. Νῆσοι τῆς Βουλγαρίας εἶνε αἱ νῆσοι τῆς Σωζοπόλεως ἐπὶ μιᾶς τῶν ὁποίων ὑπάρχει φανὸς διὰ τοὺς ναυτιλλομένους καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Κλίμα λέγεται ὁ βαθμὸς τῆς θερμότητος καὶ τοῦ φύχους ἐκάστου τόπου. Ἡ πατρίς μας ἔχει κλίμα . . . . . ὀλοκλήρου δὲ τῆς Βουλγαρίας εἰς μὲν τὰ Β. εἶνε ψυχρόν, εἰς δὲ τὰ Ν. καὶ τὰ παράλια εἶνε εὐκρατον, ὑγιεινὸν καὶ γλυκύ.

Ἔδαφος λέγεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς ξηρᾶς. Ἡ πατρίς μας ἔχει ἔδαφος . . . . . ἐν γένει δὲ τῆς Βουλγαρίας εἶνε εὐφορώτατον.

Προΐοντα εἶνε ὅσα τρέφει ἢ παράγει ἡ γῆ· καὶ εἶνε ζῶα, φυτὰ καὶ ὀρυκτά.

Ζῶα λέγονται τὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα ζῶσι καὶ μεταβαίνουσιν αὐτοθελήτως ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, εἴτε ἐπὶ τῆς ξηρᾶς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων.

Φυτὰ εἶνε ὅσα φύονται εἴτε ἐπὶ τῆς ξηρᾶς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων.

Όρυκτά λέγονται όσα εξορύσσονται εκ τής γής· τοιαύτα δέ είνε οι λίθοι και τά μέταλλα.

Όσα εκ τών προϊόντων τούτων μεταβάλλονται διά τής τέχνης εις άντικείμενα χρήσιμα εις τόν βίον του άνθρώπου λέγονται **τεχνητά** ή **βιομηχανικά**, ώς εκ του μαλλίου, μετάξης, βάμβακος γίνονται τά ύφάσματα, από τά μέταλλα αι διάφοροι μηχαναι και άλλα μεταλλικά άντικείμενα και τά πύρόμοια.

Η τέχνη διά τής όποιας τά φυσικά προϊόντα μεταποιούνται εις τεχνητά, λέγεται **βιομηχανία**.

Η πατρίς μας έχει τά εξής προϊόντα: . . . . .

καθ' όλην δέ τήν Βουλγαρίαν παράγονται σιτηρά, όρυζα, σησάμι, καπνός, βάμβαξ, οίνος, ροδέλαιον, μέταξα, μέλι, κηρός, διάφορα οικόσιτα ζώα, εκ τών ποταμών, λιμνών και τής θαλάσσης εξάγονται διαφόρων ειδών ιχθύες, από τά μεταλλεία του Πέρνικ γαιάνθρακες και από τά δάση αύτής εξάγεται άφθονος και καλή ξυλεία.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Συγκοινωνία λέγεται ό τρόπος διά του όποιου μεταβαίνουσιν οι άνθρωποι ή αποστέλλουσιν από ένα τόπον εις άλλον έμπορεύματα ή χρήματα.

Η συγκοινωνία γίνεται διά ξηράς, διά θαλάσσης, διά τών ποταμών και διά τών λιμνών. Η διά ξηράς συγκοινωνία εκτελείται διά τών σιδηροδρόμων, τών άμαξιτών όδών, τών φορτηγών ζώων, τών πεζοδρόμων, τών ταχυδρομείων και τηλεγράφων, ή δέ διά θαλάσσης, διά τών ποταμών και τών λιμνών διά τών ιστιοφόρων

πλοίων, τῶν ἀτμοπλοίων καὶ τῶν ὑποβρυχίων τηλεγράφων.

Ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία τῆς Βουλγαρίας γίνεται διὰ τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν:

α'. Πύργου—Τσάριβρωδ καὶ τῶν διακλαδώσεων αὐτῆς Νέας-Ζαγοράς—Σκομπέλεβο, Τυρνόβου—Σεϊμέν—Χεμπίπτσεβο καὶ Σόφιας—**Ράδομιρ.**

β'.) Σόφιας—Βάρνης καὶ τῶν διακλαδώσεων αὐτῆς Πλεύνας—Σόμοβιτ καὶ Τυρνόβου—**Ρουχτσουκίου.**

γ'.) **Ρουχτσουκίου—Βάρνης.**

Ἐπίσης δὲ διενεργεῖται διὰ τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, διὰ τῶν ὁπίων συνδέονται αἱ κυριώτεραι ἐπαρχιακαὶ πόλεις, διὰ τῶν φορτηγῶν ζώων, τῆς ποταμοπλοίας τοῦ Δουνάβεως, τῆς ἀκτοπλοίας τῆς Μαύρης θαλάσσης, τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων· ἡ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων κρατῶν γίνεται σιδηροδρομικῶς μέσον Χεμπίπτσεβο μὲ τὴν Τουρκίαν καὶ διὰ Τσάριβρωδ μὲ τὴν Σερβίαν, διὰ τῶν φορτηγῶν ζώων τῆς ποταμοπλοίας, τῆς θαλασσοπλοίας, τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

(π. Δακία)

I. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ Ρουμανία κεῖται πρὸς Β. τῆς Βουλγαρίας καὶ συνόρεύει πρὸς Α. μὲ τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὴν

Ρωσσίαν, πρὸς Β. μὲ τὴν Ρωσσίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Σερβίαν. Συνίσταται δὲ ἐκ τριῶν χωρῶν, τῆς **Βλαχίας**, τῆς **Δοβρουτσης** καὶ τῆς **Πολδαυίας**.

Κυριώτεραι πόλεις εἶνε **Βουκουρέστιον**, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Ρουμανίας, πόλις ἐμπορικὴ μὲ 312 χιλ. κατ. συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μὲ τὸ **Γιούργεβον** πόλιν παραδουνάβιον, ἀντικρὺ τοῦ Ρουχτσουκίου. — **Δραγατσάνη** χωρίον ὅπου κατὰ τὸ 1821 ἐθυσιάσθη ὁ ἱερὸς λόχος πολεμῶν πρὸς τοὺς Τούρκους. — **Βραῖλα** ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως μὲ πολλοὺς κατοίκους Ἑλληνας διατηροῦντας καλῶς κατηρτισμένα ἑλληνικὰ σχολεῖα. — **Σουλινᾶς** ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου στομίου τοῦ Δουνάβεως. — **Κωνσταντῖνα** ἐπὶ τῆς **Μαύρης** θαλάσσης, ἔχουσα ἐμπορικὸν λιμένα καὶ συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν παραδουνάβιον πόλιν **Τσέρνα-βόδα**. — **Γαλάτσι** μὲ 60 χιλ. κατ. μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶνε πολλοὶ Ἑλληνες ἔμποροι. — **Ίάσιον** μὲ 100 χιλ. κατ.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ: ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Οἱ κάτοικοι τῆς Ρουμανίας εἶναι 6 ἑκατομμύρια πρεσβεύουσι τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον θρησκείαν καὶ κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Καρόλου τοῦ Α΄.

II. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ὁρη τῆς Ρουμανίας εἶνε τὰ **Καρπάθια** καὶ αἱ **Τρανσυλθανικαὶ Ἄλπεις**.

Ποταμοὶ εἶνε ὁ **Δούναβις**, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Δόβρουτσαν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν καὶ ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομιῶν εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν· δέχεται δὲ καθ' ὁδὸν ἐκ Ρουμανίας πολλοὺς παραποτάμους ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶνε : ὁ **Όλτος**, ὁ **Δουμποβίτσας**, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε ἐκτισμένον τὸ Βουκουρέστιον, ὁ **Σερέτης**, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Βλαχίαν ἀπὸ τὴν Μολδαυίαν καὶ ὁ **Προδτος**, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Μολδαυίαν ἀπὸ τὴν Ρωσίαν.

Λίμναι εἶνε ἡ **Βρατίσκη** πλησίον τοῦ Γαλατζίου καὶ ἡ θαλασσολίμνη **Ραζένη**, ἡ ὁποία ἐνοῦται μετὰ τῆς Μαύρης θαλάσσης διὰ τοῦ στομίου **Πορτίτσας**· εἶνε δὲ καὶ αἱ δύο ἰχθυοτρόφοι.

Πεδιάδες εἶνε ἡ **Δακεκὴ** καὶ ἡ τῆς **Δοβρουτῆς**.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Τὸ κλίμα τῆς Ρουμανίας εἶνε ψυχρὸν ἄλλ' ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος εἶνε εὐφορον καὶ καταλληλότατον διὰ τὴν γεωργίαν, παράγον πλείστα σιτηρά, οἴνους, καὶ διάφορα ὄσπρια καὶ ὀπωρικά. Ἡ κτηνοτροφία εἶνε προωδευμένη, τὰ δάση αὐτῆς ἀποφέρουσιν ἄφθονον καὶ λαμπρὰν ξυλείαν καὶ ἀπὸ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς ἐξάγεται πετρέλαιον καὶ ἄφθονον ὀρυκτὸν ἄλας.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἡ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ρουμανίας μετάβασις ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἡ λοιπὴ συγκοινωνία γίνεται διὰ τῶν σιδηροδρόμων, τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, τῶν φορτηγῶν ζώων, τῆς ποταμοπλοίας, τῆς Μαύρης θαλάσσης,

τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἔξωτερικοῦ διενεργεῖται ὁμοίως.

ΣΕΡΒΙΑ

(π. Ἄνω Μοισία.)

I. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

Ἡ Σερβία κεῖται πρὸς Δ. τῆς Βουλγαρίας καὶ συνορεύει πρὸς Β. καὶ πρὸς Δ μετὰ τὴν Αὐστρίαν καὶ πρὸς Ν. μετὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν.

Πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε **Βελιγράδιον** πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Σερβίας μετὰ 60 χιλ. κ. — Περὶ τὰ Βουλγαρικὰ μεθόρια ἔχουσα ἐργοστάτια ὑφαντικῆς καὶ συνδεομένη σιδηροδρομικῶς μετὰ τὸ Τσάριβρωδ. — **Βράνεα** παρὰ τὰ Τουρκικὰ μεθόρια.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Οἱ κάτοικοι τῆς Σερβίας ἀνέρχονται εἰς 2,300,000 πρεσβεύουσι τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον θρησκείαν καὶ κυβερνῶνται συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως **Πέτρου** τοῦ Α'.

II. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

Ὅρη. Ἡ Σερβία εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λοφώδης καὶ ὄρεινὴ χώρα διακρίνονται δὲ εἰς αὐτὴν, κυρίως τρεῖς σειραὶ ὄρεων, τῶν ὁποίων κυριώτεραι κορυφαὶ

εἶνε τὸ **Στούρατο**, τὸ **Γολουβίν** καὶ τὸ **Κοπαύ-
νεκον**.

Ποταμοὶ εἶνε ὁ **Δούναβις**, ὅστις χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν πρὸς Β. καὶ δέχεται καθ' ὁδὸν πολλοὺς παραποτάμους ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτατοι εἶνε ὁ **Τεμώκ**, ὁ ὁποῖος χωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν, ὁ **Μοραύας**, ὁ **Σαῦος** καὶ ὁ **Δρῆνος**, ὁ ὁποῖος χωρίζει πρὸς Δ. τὴν Σερβίαν ἀπὸ τὴν Αὐστρίαν.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ

Τὸ κλίμα τῆς Σερβίας εἶνε εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν, τὸ ἔδαφος παράγει σιτηρά, ἢ κτηνοτροφία καὶ πρὸ πάντων τῶν χοίρων εἶνε προωδευμένη, ἢ δὲ βιομηχανία εἶναι ἀσήμαντος.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ἡ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν συγκοινωνία τῆς Σερβίας γίνεται διὰ τῶν σιδηροδρόμων, τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, τῶν φορτηγῶν ζώων, τῆς ποταμοπλοίας, τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, ἢ δὲ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ γίνεται ὁμοίως.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ

(*Τσέρνα - γγορά.*)

I. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Τὸ Μαυροβούνιον εἶνε ἀνεξάρτητος ἡγεμονία, κειμένη μεταξὺ τῆς Τουρκίας, τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τῆς Αὐστρίας.

Κυριώτ. πόλεις εἶνε **Κεττίγνη** πρωτ. τῆς Ἡγεμονίας με 2 χιλ. κατ. **Νζέγουσα** πατρὶς τοῦ Ἡγεμόνος τοῦ **Μαυροβουνίου**. **Ἀντίβαρι** καὶ **Δουλτσένον** παράλιοι πόλεις ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ **Μαυροβουνίου** ἀνέρχονται εἰς 250 χιλ. πρῆσθεύουσι τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον θρησκείαν καὶ κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος **Νικολάου** τοῦ **Α'**.

II. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἀρχαία Σλαυικὴ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ὁ θεὸς κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου, περιερχόμενος τὸ χάος καὶ κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας σάκκον γεμῆτον με ὄρη, ἔσπειρεν αὐτὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ κατὰ τὸ θεῖον αὐτοῦ θέλημα καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας ἐκάστου τόπου· ὅτε δὲ ἐπερνοῦσεν ἄνωθεν τοῦ **Μαυροβουνίου** ὁ σάκκος ἐσχίσθη, τὰ δὲ ὄρη ἀνακατωμένα κατέπεσαν καὶ ἐσχημάτισαν οὕτω τὴν χώραν τῆς ἡγεμονίας ταύτης. Κυριώταται δὲ τῶν ὄρων τούτων κορυφαὶ εἶνε ὁ **Κῶμος** καὶ ὁ **Δορμέτωρ**, ἐκ τοῦ ὁποίου πηγάζων ὁ **Μοράτσας** ποταμὸς, χύνεται εἰς τὴν **Λαβεάτιδα** λίμνην.

Θάλασσα εἶνε ἡ Ἀδριατικὴ, βρέχουσα τὰ Δ. παράλια τοῦ **Μαυροβουνίου** καὶ σχηματίζουσα τοὺς λιμένας τοῦ **Ἀντιβάρεως** καὶ τοῦ **Δουλτσένου**.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

Τὸ κλίμα τοῦ **Μαυροβουνίου** εἶνε ψυχρὸν ἀλλ' ὑ-

γεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος ὄρεινόν καὶ πετρῶδες καὶ ἔνεκα τούτου ἄγονον· οἱ κάτοικοι ἐνασχολοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία τοῦ Μαυροβουνίου γίνεται διὰ τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, τῶν φορτηγῶν ζώων, τῆς ἀκτοπλοΐας, τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκτελεῖται ὁμοίως.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

I. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία κεῖται πρὸς Ν. τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Σερβίας καὶ ἔχει πρὸς Α. τὴν Μαύρην θάλασσαν καὶ τὸν πορθμὸν τοῦ Βοσπόρου, πρὸς Ν. τὴν θάλασσαν τῆς Προποντίδος, τὸν πορθμὸν τοῦ Ἑλλησπόντου, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἴόνιον πέλαγος, τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, τὸ Μαυροβούνιον καὶ τὴν Αὐστρίαν. Συνίσταται δὲ αὕτη κυρίως ἀπὸ 4 χωρῶν.

α'.) Τῆς **Θράκης**, τῆς ὁποίας ἐπίσημοι πόλεις εἶνε **Κωνσταντινούπολις** πρωτ. τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας πόλις ἐμπορικωτάτη ἔχουσα 800 περίπου χιλιάδας κατοίκους, διαφόρων ἐθνικοτήτων. Βυζάντιον τὸν παλαιὸν καιρὸν ὀνομαζομένη, μετωνομάσθη ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου Κωνσταντινούπολις καὶ

ὕπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (538 μ. Χρ.) ἐκτίσθη ἐνταῦθα ὁ μεγαλοπρεπέστατος ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας, σωζόμενος μέχρι σήμερον. Ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένει ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος εἶνε θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Τσατάλτζα (Μέτραι) 5 χιλ. κατ. — **Τσορλοῦ** (Τυρολῶν) 12 χιλ. κ. — **Γραιδεστός**. — **Καλλίπολις**. — **Αἶνος** ἐξάγουσα καλοὺς καπνιστοὺς ἰχθῦς (λικουρίνους). — **Δεδε-ἀγάτς**, ἀξιόλογος ἐμπορικὸς λιμὴν. — **Ξάνθη** παράγουσα περίφημον καπνόν. — **Διδυμότειχον**. — **Κούλελι-Μπουργάζ**. — **Ἀδριανούπολις** μὲ 80 χιλ. κ. — **Σαράντα Ἐκκλησίαι** (Κασαμπᾶ) μὲ 20 χιλ. κατ. — **Ἀγυθούπολις** καὶ **Βασιλικὰ** (π. καὶ ν.) ἐπὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης.

β'.) Ἐκ τῆς **Μακεδονίας**, τῆς ὁποίας κυριώτεραι πόλεις εἶνε **Θεσσαλονίκη** παράλιος, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις μὲ 150 χιλ. κατ. — **Γιαντισᾶ** πλησίον τῆς ἀρχαίας Πέλλας. — **Σέρραι**, **Δράμα**, **Καβάλλα** σπουδαιότατος ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ κυρίως διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ καπνοῦ. — **Κοζάνη**, **Σιάτιστα**, **Καστορία**, **Κορυτσᾶ**, **Μοναστήριον** (Βιτώλια) μὲ 50 χιλ. κ. — **Πρελεπὲς** καὶ **Πρεζρένη**. — **Σκόπεια** 60 χ. κ. καὶ **Μητροβίτσα** μὲ 7 χ. κ.

γ'.) Τῆς **Ἠπείρου** εἰς τὴν ὁποίαν κυριώταται πόλεις εἶνε **Ἰωάννινα** μὲ 25 χιλ. κ. — **Ἀργυρόκαστρον**. — **Πρέβεζα** παράλιος πόλις ἐξάγουσα καλὸν ἔλαιον. — **Αὐλῶν** πόλις παράλιος. — **Παραμυθία** πλησίον τῆς ὁποίας κείνται τὰ ὄρη τοῦ ἡρωϊκοῦ Σουλίου, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε ἐκτισμένα τὰ **Σουλιωτοχώρια**.

δ'.) Τῆς **Ἀλβανίας** τῆς ὁποίας ἄξιαι λόγου πόλεις εἶνε ἡ **Σκόδρα** μὲ 30 χιλ. κ. — **Δυρράχιον** μὲ ἐμπορικὸν λιμένα.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἀνέρχονται εἰς 5,700,000, πρεσβεύοντες τὴν Χριστιανικὴν, Μωαμεθανικὴν καὶ Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν καὶ κυβερνώμενοι μὲ ἀπόλυτον μοναρχικὸν πολίτευμα ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου **Ἀπουλ Χαμέτ** τοῦ Β', ὅστις εἶνε καὶ ὁ ἀνώτατος τῶν Μωαμεθανῶν θρησκευτικὸς ἀρχηγός.

II. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ὄρη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶνε ἡ **Ροδόπη** (Δεσποτοβούνι) ἡ ὁποία χωρίζει τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τὴν Ν. Βουλγαρίαν, τὸ **Παγγαῶν**, ὁ **Ἄθως** (Ἁγιον ὄρος), ὁ **Ὀλυμπος** ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔθετον οἱ ἀρχαῖοι τὴν κατοικίαν τῶν θεῶν, ὁ **Τόμαρος** εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης, τὰ **Κεραύνια** καὶ ὁ **Σκάρδος**.

Ποταμοὶ εἶνε ὁ **Ἐβρος** (Μαρίτσα) ὅστις πηγάζων ἀπὸ τὰ ὄρη τῆς Βουλγαρίας διαιρεῖ τὴν Θράκην εἰς 2 μέρη καὶ χύνεται διὰ 2 στομιῶν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος πλησίον τῆς πόλεως Αἴνου, ὁ **Νέστος**, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Θράκην ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, ὁ **Στρυμών**, ὁ **Ἄξιός** (Βαρδάρι) καὶ ὁ **Ἀλιάκμων** (Βίστριτσα), οἵτινες χύνονται εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Ὁ **Ἄραχθος**, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Τουρκίαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ὁ **Καλαμᾶς** (Θύαμις), ὁ **Ἄψος**, ὁ **Γένου-**

σος, ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Ἑπειρον ἀπὸ τὴν Ἀλβανίαν καὶ ὁ **Δρῆνος**, οἵτινες χύνονται εἰς τὸ Ἴόνιον καὶ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Λίμναι εἶνε ἡ **Κερκινῆτις** καὶ ἡ **Βόλβη**, ἡ **Πρέσπα** καὶ ἡ **Λυχνῆτις** (τῆς Ὀχρίδος) καὶ ἡ λίμνη τῆς **Καστορίας** ἐν Μακεδονίᾳ, ἅπασαι ἰχθυοτρόφοι. Ἡ **Λαβεᾶτις** ἀνήκουσα ἡ ἡμίσεια εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ ἡ ἡμίσεια εἰς τὸ Μαυροβούνιον, καὶ ἡ λίμνη τῶν Ἰωαννίνων (**Παμβώτις**).

Πεδιάδες εἶνε ἡ πεδιάς τῆς **Θράκης**, τῆς **Δράμας**, τῶν **Σερρών**, τῆς **Θεσσαλονίκης** ἡ Ἀμβρακική, τοῦ Ἀργυροκάστρου, τῆς **Σκόδρας** καὶ τοῦ **Κοσσυφοπεδίου**.

Χερσόνησοι εἶνε ἡ χερσόνησος τῆς **Κωνσταντινουπόλεως**, ἡ **Θρακική** καὶ ἡ **Χαλκιδική** ὑποδιαιρουμένη εἰς τρεῖς ἄλλας μικροτέρας· τὴν χερσόνησον τοῦ Ἀγίου Ὄρους, τοῦ **Δόγγου** καὶ τῆς **Κασσάνδρας**.

Ἀκρωτήρια εἶνε ὁ Ἀκράθως, τὸ **Δρέπανον** καὶ τὸ **Καναστραῖον** εἰς τὴν Χαλκιδικὴν χερσόνησον καὶ ἡ **Γλῶσσα** σχηματιζομένη ὑπὸ τῶν Κεραυνίων ὀρέων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Θάλασσα εἶνε ἡ **Μαύρη θάλασσα** βρέχουσα τὰ Α. παράλια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἡ **Προποντις** (θάλασσα τοῦ **Μαρμαῤᾷ**), τὸ **Αἰγαῖον** πέλαγος (Ἄσπρη θάλασσα), τὸ **Ἴόνιον** πέλαγος καὶ τὸ **Ἀδριατικὸν** πέλαγος.

Κόλποι εἶνε ὁ **Μέλας** κόλπος, τῆς **Αἴνου**, τῆς **Καβάλλας**, ὁ **Στρυμονικός**, ὁ τοῦ Ἀγίου Ὄρους, ὁ τῆς **Κασσανδρείας**, καὶ ὁ **Θερμαϊκός** σχηματιζόμε-

μενοι ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ὁ Ἀμβρακικὸς καὶ ὁ κόλπος τῆς Αὐλώνας, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται ἀπὸ τὸ Ἴόνιον καὶ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Πορθμοὶ εἶνε ὁ **Βόσπορος**, ὁ ὁποῖος ἐνώνει τὴν Μαύρην θάλασσαν μετὰ τὴν Προποντίδα καὶ ὁ Ἑλλησποντος (Δαρδανέλλια, Τσανάκ-Καλέ) ἐνόνων τὴν Προποντίδα μετὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Νῆσοι εἶνε ἡ **Θάσος** καὶ **Σαμοθράκη**.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

Τὸ κλίμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶνε εὐκρατον καὶ ὑγιεινόν, τὸ δὲ ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον, παράγον σιτηρά, βάμβακα, καπνόν, οἶνον, ἔλαιον, μέλι, μέταξαν κ.λ.π. Τὰ ὄρη τῆς ἀνεκμετάλλευτα περιέχουσι σίδηρον, χαλκόν, μόλυβδον, ὑδράργυρον, ἀπὸ τὰ πλούσια αὐτῆς δάση ἐξάγεται ἄφθονος ξυλεῖα καὶ εἰς τὰς παχυτάτας αὐτῆς νομάς τρέφοντα πολλὰ οἰκόσιτα ζῶα, τὰ ὁποῖα παρέχουσιν ἄφθονον μαλλίον, τυρὸν καὶ βούτυρον.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Ἡ μετὰ τῶν διαφόρων πόλεων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας συγκοινωνία γίνεται διὰ τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, τῶν φορτηγῶν ζώων (κιρατζίδες) τῶν πεζοπόρων, τῆς ἀκτοπλοίας, τῶν ταχυδρομείων, τῶν τηλεγράφων καὶ τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν :

α'.) **Κωνσταντινουπόλεως** — **Μουσταφᾶ πασᾶ** καὶ τῆς διακλαδώσεως αὐτῆς **Κούλελι** - **Βουργάζ** μέχρι **Δεδε-ἀγάτσ**.

β'.) **Δεδε-ἀγάτσ** μέχρι **Θεσσαλονίκης**, καὶ

γ.) **Θεσσαλονίκης** — **Μητροβίτσης** καὶ τῆς διακλαδώσεως αὐτῆς **Σκοπείων** — **Βράνειας**.

Ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ γίνεται ὁμοίως, καὶ διὰ τῶν σιδηροδρόμων **Μουσταφᾶ - πασᾶ** μέσον **Χεμπίπ-τσεβο** μετὰ τὴν Βουλγαρίαν καὶ **Σκοπείων** μέσον **Βράνειας** μετὰ τὴν Σερβίαν.

ΕΚ ΤΗΣ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν ἀνήκουσι καὶ ἄλλαι ὑπόδουλοι Ἑλληνικαὶ χῶραι. Αἱ χῶραι αὗται ὑπάγονται εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν καὶ εἶνε ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ πολλαὶ Ἑλληνικαὶ νῆσοι εὐρισκόμεναι εἰς τὰ παράλια αὐτῆς.

Α΄.

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Ἡ **Μικρὰ Ἀσία** κοινῶς **Ἀνατολή** εἶνε μεγάλη Χερσόνησος πρὸς Δ. τῆς Ἀσίας, περιβρεχομένη ὑπὸ τῆς Μαύρης θαλάσσης, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Κυριώτεραι παράλιοι αὐτῆς πόλεις εἶναι : **Τραπεζοῦς**, **Κερασσοῦς**, **Ἄμισός**, **Σινώπη** καὶ **Χρυσόπολις** (Σκούταρι) ὑπαγομένη διοικητικῶς εἰς τὸν Νόμον Κωνσταντινουπόλεως καὶ κειμένη ἀπέναντι αὐτῆς. **Δαρδανέλλεια**, **Κυδωνέχι** (Αἰβαλί), **Σιμόνη** πόλις ἑλληνικωτάτη μετὰ 250 χιλ. κατ. Ἡ ἀρχαία **Μέ-**

λητος καὶ ἡ Ἄλικαρνασσὸς (Μπουδρούμι) μὲ 4 χ. κ.
Μεσόγειοι δὲ εἶνε Νέκαια, Προδσα μὲ 80 χιλ. κ.
Ἄγκυρα καὶ Καισάρεια πατρὶς τοῦ Μεγάλου Βα-
σιλείου.

Β΄.

ΝΗΣΟΙ

Αἱ Ἑλληνικαὶ νῆσοι αἱ παρὰ τὰ παράλια τῆς Μι-
κρᾶς Ἀσίας εὐρισκόμεναι εἶνε πολλαί, κυριώτεραι δὲ
τούτων εἶναι :

Αἱ **Πριγκηπόννησοι** (Πρίγκηπος, Χάλκη, Ἄντι-
γόνη, Πρώτη) καὶ ἡ **Προκόννησος** (νῆσος τοῦ Μαρ-
μαρᾶ) εἰς τὴν Προποντίδα, ὑπαγόμεναι διοικητικῶς εἰς
τὸν νομὸν Κωνσταντινουπόλεως, ἡ **Ἰμβρος** ἀνή-
κουσα τοπογραφικῶς εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν
καὶ ἡ **Λήμνος** ὑπαγόμεναι διοικητικῶς εἰς τὸν νομὸν
τοῦ Αἰγαίου. Ἡ **Τένεδος**, ἡ **Λέσβος** (Μυτιλήνη)
μὲ 140 χιλ. κατ. ἡ **Χίος** μὲ 70 χιλ. κ. τὰ **Ψαρά**,
ἡ **Σάμος**, ἡ **Ρόδος** μὲ 35 χιλ. κ. ἡ **Πάτμος** καὶ
ἡ **Κύπρος** μὲ 240 χιλ. κ. διοικουμένη προσωρινῶς
ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ πληρώγουσα εἰς τὴν Τουρκίαν
φόρον ὑποτελείας.

ΕΛΛΑΣ

Ι. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἀναχωροῦντες ἐκ τοῦ λιμένος Βάρνης ἢ Πύργου
φθάνομεν δι' ἀτμοπλοίου εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ
ἐκεῖθεν ταξιδεύοντες τὴν Προποντίδα καὶ τὸ Αἶγαϊον

Πέλαγος φθάνομεν εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν βιομηχανικωτέραν καὶ ἐμπορικωτέραν πόλιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἑλλάς, ἣτις εἶνε ἡ χώρα, ἡ ὁποία ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἄλλους λαοὺς τὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα, συνίσταται ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν νήσων τοῦ Ἴονιου πελάγους.

Α΄. ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ

Κυριώτεραι πόλεις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἶνε: Ἄθηναι, ἔχουσα 150 χιλ. κατ. πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἀρχαία πόλις, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑψοῦται μεγαλοπρεπῶς ἡ Ἀκρόπολις, ἐπὶ τῆς ὁποίας σφύζονται ὁ Παρθενὼν (ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς), τὰ Προπύλαια, τὸ Ἐρέχθειον, ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης καὶ ἄλλα. Νεώτερα δὲ λαμπρὰ οἰκοδομήματα τῶν Ἀθηνῶν εἶνε: Τὰ Ἀνάκτορα, τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ Ἐθνικὴ βιβλιοθήκη, ἡ Ἀκαδημία, τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον, τὸ Βουλευτήριον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον κλπ. ἔξοχαὶ τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ἡ Κηφισιά, τὰ Πατίσια, τὸ Παλαιὸν καὶ Νέον Φάληρον.

Πειραιεὺς ἐπίγειον τῶν Ἀθηνῶν ἡ βιομηχανικωτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἑλλάδος με 45 χιλ. κατ. καὶ μεγάλα μηχανουργεῖα, ὑφαντήρια, κλωστήρια κλπ.

Ἀἴγινα ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου, πρωτεύουσα τοῦ κράτους ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἐπὶ τοῦ Καποδιστρίου.

Σαλαμίς ἐπὶ ὁμων. νήσου, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐγένετο ἡ περιωνυμὸς ναυμαχία τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Περσῶν.

Λεβάδεια.

Θήβαι. πατρὶς τῶν στρατηγῶν Ἐπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου.

Κάπραινα (πάλαι Χαιρώνεια).

Ἄραχοβα.

Ἄμφισσα (Σάλωνα) παράγουσα λαμπρὰς ἐλαίας.

Μουσουνέτσα πατρὶς τοῦ Διάκου.

Λαμία μὲ 8 χιλ. κατ.

Βόλος πόλις παράλιος μὲ 17 χιλ. κ.

Βελεστῆνον (Φεραὶ) πατρὶς Ρήγα τοῦ Φεραίου, ὁ ὁποῖος συνέταξε τὸ πολεμικὸν ἄσμα· «Ὡς πότε παλληκάρια νὰ ζῶμεν ἔς τὰ στενά . . .» Ἐδῶ κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦ 1897 πόλεμον οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους.

Ζαγορά.

Λάρισα μὲ 20 χιλ. κατ.

Καρδίτσα.

Τρίκκαλα.

Ἄρτα μὲ 7 χιλ. κατ.

Καρπενήσιον πλησίον τοῦ ὁποίου ἐφονεύθη ὁ Μάρκος Μπότσαρης πολεμῶν πρὸς τοὺς Τούρκους.

Μεσολόγγειον πόλις παράλιος μὲ 10 χιλ. κ. Ἐνταῦθα εὐρίσκεται ὁ τάφος τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ ὁ ἀνδρίας τοῦ λόρδου Βύρωνος.

Β'. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Σημαντικώτεραι πόλεις αὐτῆς εἶνε :

Πάτραι ὁ κυριώτατος ἐξαγωγικὸς λιμὴν τῆς κορινθιακῆς σταπίδος μὲ 38 χιλ. κ.

Αἶγιον (Βοστίτσα) ἐξάγουσα τὴν καλλιτέραν κορινθιακὴν σταφίδα.

Καλάβρυτα πλησίον τῶν ὁποίων εἶνε ἡ ἱστορικὴ Μονὴ τῆς Ἁγίας Λαύρας.

Πύργος πλησίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο τὸ ἄλλος τῆς Ὀλυμπίας, ὅπου ἐτελοῦντο κατὰ τετραετίαν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες καὶ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

Κυπαρισσία, παράλιος.

Καλάμαι μετὰ ὠραίων κήπων, παράγουσα σῦκα, ἐλαίας καὶ λαμπρὰν μέταξαν.

Πύλος (Νεόκαστρον ἢ Ναβαρῖνον) μετὰ ἀσφαλέστατον λιμένα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου τῷ 1827 οἱ στόλοι Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας κατέστρεψαν τὸν Τουρκο-Αἰγυπτιακὸν στόλον.

Μεθώνη.

Γύθειον παράλιος.

Σπάρτη μετὰ 4 χιλ. κ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν μεταξουργίαν.

Τρόιπολις μετὰ 12 χιλ. κ.

Δημητσάνα πατρίς τοῦ κρεμασθέντος ὑπὸ τῶν Τούρκων Πατριάρχου Γρηγορίου.

Βαλτέτσι, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους τῷ 1821.

Ναύπλιον πόλις ἐμπορικὴ χρηματίσασα πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου μέχρι τοῦ 1834.

Ἄργος παράγον ἐξαίρετον καπνὸν καὶ σταφίδα.

Πόρος ἐπὶ ὁμων. νήσου.

Ἦδρα καὶ **Σπέτσαι** νῆσοι ὀνομασταὶ διὰ τὸν ἠρωϊσμὸν τῶν κατοίκων των κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν.

Γ'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Αί νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους διαιροῦνται εἰς βορείους (Σποράδας) καὶ εἰς νοτίους (Κυκλάδας) πόλεις δὲ αὐτῶν εἶνε :

α'.) Τῶν **Σποράδων**.

Χαλκίς ἐπὶ τῆς νήσου Εὐβοίας ἐνουμένη διὰ κινήτης σιδηρᾶς γεφύρας μὲ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ ἔχουσα 10 χιλ. κ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν οἰνοποιίαν.

Νέα Ψαρά (πάλαι Ἐρέτρια).

Κύμη ἔχουσα μεταλλεῖα γαιανθράκων, καὶ παράγουσα ὀνομαστὸν μαῦρον κρασί.

Αἰδηψός ἐπίσημος διὰ τὰ θερμὰ αὐτῆς ἱαματικὰ νερά.

Σκύρος ἐπὶ τῆς ὁμων. νήσου.

β'.) Τῶν **Κυκλάδων**.

Ἐρμούπολις ἐπὶ τῆς νήσου Σύρου, πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος μὲ 20 χιλ. κατ. νηματουργεῖα, βυρσοδεψεῖα καὶ ἀξιόλογον ναυπηγεῖον.

Ἄλλαι νῆσοι εἶνε :

Ἄνδρος ἐξάγουσα λεμόνια καὶ ἔχουσα πολυάριθμα ἀτμόπλοια.

Τήνος ἔχουσα τὸν περιώνυμον ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας.

Νάξος ἐξάγουσα ἐκλεκτὰ κίτρα καὶ τρέφουσα πολλὰ πρόβατα ἐκ τοῦ γάλακτος τῶν ὁποίων κατασκευάζεται ἐκλεκτὸς τυρὸς καὶ βούτυρον.

Πάρος ἐπίσημος διὰ τὰ λευκὰ αὐτῆς μάρμαρα.

Θήρα (Σαντορίνη) τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος καλυπτό-

μενον ὑπὸ ἠφαιστείας στάκτης εἶνε κατάλληλον διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου.

Μήλος ἔχουσα θερμὰς πηγὰς καὶ ἐξάγουσα θεῖον κ.λ.π.

Κέμωλος ἐκ τῆς ὁποίας ἐξάγεται κιμωλία γῆ.

Σέριφος ἐξάγουσα σίδηρον.

Κύθνος γνωστὴ διὰ τὰ θερμὰ ἱαματικὰ λουτρά της.

Δ'. ΝΗΣΟΙ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

(*Ἐπτάνησος ἢ Ἰόνιοι νῆσοι.*)

Αἱ κυριώτεραι τῶν νήσων τούτων εἶνε 7 καὶ διὰ τοῦτο καλοῦνται **Ἐπτάνησος**.

Κέρκυρα μὲ ὁμών. πόλιν, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. ἀνάκτορα καὶ θέατρον. Ἐδῶ σώζεται τὸ λείψανον τοῦ προστάτου τῆς νήσου Ἀγίου Σπυριδῶνος.

Παξοί.

Λευκάς μὲ ὁμών. πόλιν παράγουσα οἶνον καὶ ἔλαιον.

Ἰθάκη ὅπου ἐβασίλευσε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁ πολυμήχανος Ὀδυσσεύς.

Κεφαλληνία μὲ πόλιν Ἀργοστόλιον. Ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης διατηρεῖται τὸ λείψανον τοῦ προστάτου αὐτῆς Ἀγ. Γερασίμου.

Ζάκυνθος μὲ ὁμών. ὠραιότατην πόλιν ἔχουσα 18 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα σώζεται τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ προστάτου αὐτῆς Ἀγ. Διονυσίου.

Κύθηρα.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.

Οι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἀνέρχονται εἰς 2,450,000 πρεσβεύοντες τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον θρησκείαν καὶ κυβερνώμενοι συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'. ὑπὸ ἐπταμελοῦς ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τῆς Βουλῆς ὡς Νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἐκλεγομένης κατὰ τετραετίαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

II. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ Ἑλλάς ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, βρέχεται πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀπὸ τὸ ὅποιον σχηματίζονται ὁ Παγᾶσητικὸς κόλπος, ὁ Μαλιακὸς, ὁ Εὐβοϊκός, ὁ Σαρωνικός, ὁ Ἀργολικὸς καὶ ὁ Λακωνικός· πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τοῦ Ἴονίου πελάγους ἀπὸ τὸ ὅποιον σχηματίζονται ὁ Μεσσηνιακὸς κόλπος, ὁ Κυπαρισσιακός, ὁ Πατραϊκός, ὁ Κορινθιακός καὶ ὁ Ἀμβρακικός.

Πορθμοὶ εἶνε ὁ πορθμὸς τοῦ Εὐρέπου μεταξύ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς νήσου Εὐβοίας καὶ ὁ τοῦ Ρίου καὶ Ἀντιρρίου μεταξύ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου.

Διῶρυξ λέγεται ὁ τεχνητὸς πορθμὸς, τοιαύτη δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶνε ἡ Κορινθιακὴ διῶρυξ, ἡ ὁποία ἐνώνει τὸν Κορινθιακὸν μετὰ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει σιδηρᾶ γέφυρα διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται σιδηρόδρομος.

Νῆσοι εἶνε ἡ Εὐβοία, αἱ Σποράδες καὶ αἱ Κυκλάδες εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἡ Αἴγινα, ἡ Σα-

λαμῆς καὶ ὁ Πόρος εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, ἢ Ὑδρα καὶ αἱ Σπέτσαι εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου καὶ ἡ Ἐπτάνησος εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος.

Ἀκρωτήρια εἶνε ὁ Καφηρεὺς καὶ τὸ Ἀρτεμῆσιον ἐπὶ τῆς νήσου Εὐβοίας, τὸ Σούνιον (Κάβο-κλόνας) εἰς τὸ Ν. Α. τῆς Ἀττικῆς, ὁ Μαλέας (Κάβο-ματαπᾶ), τὸ Ταίναρον (Κάβο-ματαπᾶ) καὶ ὁ Ἀκρέτας (Κάβο-γάλλο) εἰς τὸ Ν. τῆς Πελοποννήσου, τὸ Ρέον καὶ Ἀντέρριον εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ τὸ Ἄκτιον εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου.

Χερσόνησοι εἶνε, ἢ χερσόνησος τῆς Μαγνησίας καὶ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα ἢ Ἀργολικῆ, ἢ Λακωνικῆ, τῆς Μιάνης καὶ ἡ Μεσσηνιακῆ εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Πεδιᾶδες εἶνε τῆς Ἀττικῆς, αἱ ἱστορικαὶ πεδιᾶδες τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Μαραθῶνος, ἢ τῶν Πλαταιῶν, ἢ τῆς Λαμίας ἢ ὅποια παράγει καπνόν, σησάμι, σιτηρά, βάμβακα καὶ ἡ Θεσσαλικῆ τῆς δὲ Πελοποννήσου εἶνε ἡ πεδιάς τῶν Πατρῶν, τοῦ Πύργου, ἢ Μεσσηνιακῆ κατάφυτος ἀπὸ σταφιδῶνας, συκᾶς καὶ ἐλαίας, ἢ Λακωνικῆ καὶ ἡ Ἀργολικῆ παράγουσα καπνόν, σταφίδας, σιτηρά, οἶνον, βάμβακα, ὄσπρια κλπ.

Ὅρη εἰς μὲν τὴν Στερεάν Ἑλλάδα εἶνε τὸ Λαύριον εἰς Ν. Α. τῆς Ἀττικῆς, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐξάγεται ἀργυροῦχος μόλυβδος, ὁ Ὑμηττὸς φημιζόμενος διὰ τὸ ἀξιόλογον μέλι του, ἢ Πεντέλη ἐκ τῆς ὁποίας ἐξάγονται λαμπρὰ μάρμαρα, ἢ Πάρνης, ὁ Κεθαιρῶν ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Ἡρακλῆς διῆλθε τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν, ὁ Ἐλικῶν, ὁ Παρνασσὸς εἰς τοὺς πρόπο-

δας τοῦ ὁποίου ἔκειτο τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὁ **Κόραξ**, ἡ **Οἶτη**, ὁ **Τυμφρηστός**, ἡ **Ὀρθρυς**, ἡ **Πίνδος** τὰ **Τζουμέρκα**, ἡ **Ὀσσα** καὶ τὸ **Πήλιον** ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνετράφη ὁ Ἰάσων· τῆς δὲ Πελοποννήσου εἶνε ἡ **Κυλλήνη**, τὰ **Ἀροάνια** (Χελμός), ὁ **Ἐρύμανθος**, ὅπου ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε τὸν Ἐρυμάνθιον κάπρον, τὸ **Μαίναλον**, ὁ **Πάρνων**, ὁ **Ταῦγετος** τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἡ **Ἰθώμη**.

Ποταμοὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἶνε ὁ **Κηφισὸς** πηγάζων ἐκ τῆς Πεντέλης καὶ τῆς Πάρνηθος καὶ δεχόμενος καθ' ὁδὸν τὸν Ἰλισσὸν χύνεται εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, ὁ **Σπερχειὸς** (Ἀλαμάννα) ποτίζων τὴν πεδιάδα τῆς Λαμίας, ἐκβάλλει εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ὁ **Πηνειὸς** ἐκβάλλων εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ὁ **Ἀραχθὸς** χωρίζων πρὸς Δ. τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Τουρκίαν χύνεται εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, ὁ **Ἀχελῷος** (Ἀσπροπόταμος) χύνεται εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος καὶ ὁ **Εὐῆνος** (Φεΐδαρις) εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν· τῆς δὲ Πελοποννήσου εἶνε ὁ **Ἄσωπὸς** ἐκβάλλων εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ὁ **Πηνειὸς** καὶ ὁ **Ἄλφειὸς** (Ρουφιᾶς) εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ὁ **Πάμισος** βρέχων τὴν πεδιάδα τῆς Μεσσηνίας χύνεται εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον καὶ ὁ **Εὐρώτας**, ὁ ἱστορικὸς τῆς Σπάρτης ποταμὸς εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον.

Λίμναι εἰς μὲν τὴν Στερεάν Ἑλλάδα εἶνε ἡ **Κωπαῖς**, τῆς ὁποίας πολλὰ μέρη τεχνητῶς ἀποξηραίνοντα ἀποτελοῦσι γαίας γονιμωτάτας, ἡ **Βοιδοῆς** (Κάρλα) πρὸς Δ. τοῦ Πηλίου ἐξάγουσα ἀφθόνοους ἰχθύς, ἡ **Λυσιμαχία** καὶ ἡ **Τριχωνῆς** συνεννοούμεναι διὰ

διώρυγος· εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον εἶνε ἡ **Φερεὸς** καὶ ἡ **Στυμφαλῆς**, ὅπου ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε τὰ ἀνθρωποφάγα ὄρνεα, καὶ πλησίον τοῦ Ἄργους ἡ ἐλώδης **Λέωνη** ὅπου ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσε τὴν ἐννεακέφαλον ὕδραν.

ΚΛΙΜΑ. ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶνε εὐκρατον, ὑγιεινὸν καὶ γλυκύ, τὸ δὲ ἔδαφος εὐφορον πρὸς παραγωγὴν δημητριακῶν καρπῶν, οἴνου, ἐλαίου, σταφίδος, καπνοῦ, σύκων, ἐσπεριδοειδῶν, βάμβακος κ.λ.π. εὐνοεῖ τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν μελισσοτροφίαν καὶ τὴν σηροτροφίαν καὶ παράγει ἀργυροῦχον μόλυβδον ἐν Λαυρίῳ, γαιάνθρακας ἐν Κύμῃ, σίδηρον ἐν τῇ νήσῳ Σεριφῳ, θειον καὶ μυλόπετρας ἐν Μήλῳ καὶ ἐκ τῶν ὄρεων αὐτῆς λαμπρὰ μάρμαρα.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία τῆς Ἑλλάδος γίνεται διὰ τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν·

α.) Πειραιῶς — Ἀθηνῶν — Πελοποννήσου.

β.) Ἀθηνῶν — Λαυρίου μετὰ διακλαδώσεως εἰς Κηφισίαν.

γ.) Ἀθηνῶν — Δαρίσης.

δ.) Δαρίσης — Βελεστίνου — Βόλου.

ε.) Βελεστίνου — Καλαμπάκας καὶ

ς.) Μεσολογγίου — Ἀργινίου.

Ἐπίσης δὲ γίνεται διὰ τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, τῶν φορτηγῶν ζώων, τῆς ἀκτοπλοίας, τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων· ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκτελεῖται ὁμοίως ἐκτὸς τῶν σιδηροδρόμων.

ΚΡΗΤΗ

Ι. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ ἑλληνικωτάτη μεγαλόνησος **Κρήτη** κεῖται πρὸς Ν. τῆς Ἑλλάδος, ἀπέναντι τῶν Κυκλάδων καὶ διαιρεῖται διοικητικῶς εἰς ὅ νομούς, **Χανίων**, **Σφακίων**, **Ρεθύμνης**, **Ἡρακλείου** καὶ **Λασιθίου**.

Κυριώτεραι πόλεις εἶνε, **Χανέα** πρωτ. τῆς Κρήτης πόλις παράλιος καὶ ἐμπορικωτάτη μὲ 22 χιλ. κ.

Ρέθυμνον πρωτ. τοῦ ὁμωνύμου νομοῦ παράγουσα λαμπρὸν σάπωνα. Πλησίον αὐτῆς κεῖται τὸ **Ἀρκάδιον** μοναστήριον, τὸ ὁποῖον ἐδοξάσθη κατὰ τὴν μεγάλην Κρητικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866.

Ἡράκλειον ἔδρα τοῦ μητροπολίτου Κρήτης μὲ 20 χιλ. κ. παλαιὰ ὄχυρὰ τείχη καὶ λαμπρὸν ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον. Ἐδῶ πλησίον ἦτο ἡ ἀρχαία Κνωσὸς ὅπου εὕρισκετο ὁ περίφημος Λαβύρινθος τῆς Κρήτης.

Νεάπολις εἰς τὸν νομὸν Λασιθίου ἔχουσα Γυμνάσιον.

Σφακιά τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι (Σφακιανοί) φημίζονται διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὸν ἡρωϊσμόν των.

Σέλινον, **Κίσαμος** καὶ **Ἱεράπετρα**.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΘΡΗΣΚΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κρήτης ἀνέρχονται εἰς 310 χιλ. πρεσβεύοντες τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον θρησκείαν καὶ κυβερνώμενοι συνταγματικῶς ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Ἀρμοστοῦ Γεωργίου Α', υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

II. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Όρη τῆς Κρήτης εἶνε πρὸς Δ. τὰ **Λευκὰ ὄρη**, εἰς τὸ μέσον ὁ **Ψηλορείτης** (Ίδη) καὶ πρὸς Α. ἡ **Δείκτη**.

Ποταμοὶ εἶνε ὁ **Πλατανεῖς** πηγάζων ἀπὸ τὰ Λευκὰ ὄρη χύνεται πλησίον τῆς Ρεθύμνης καὶ ὁ **Καταρράκτης** ὁ ὁποῖος ποτίζει τὴν εὐφορον πεδιάδα τῆς Μεσαρέας.

Χερσόνησοι εἶνε ἡ ἱστορικὴ χερσόνησος τοῦ **Ἀκρωτηρίου**.

Ἀκρωτήρια εἶνε τὸ **Κύαμον**, τὸ **Σαμώνιον**, τὸ **Κέμαρον** καὶ ἡ **Σπάθα** (Ψάκον).

Θάλασσα εἶνε ἡ **Μεσόγειος** θάλασσα ἀπὸ τὴν ὁποίαν σχηματίζονται πολλοὶ κόλποι, ἐκ τῶν ὁποίων κυριώτεροι εἶνε ὁ **Μυρτίλος** καὶ ὁ κόλπος τῆς **Μενώας**.

ΚΛΙΜΑ, ΕΔΑΦΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ.

Τὸ κλίμα τῆς Κρήτης εἶνε λαμπρόν· τὸ δὲ κυριώτατον αὐτῆς προϊόν εἶνε τὸ ἔλαιον· ἀλλὰ καὶ οἶνον παράγει καλὸν καὶ ἐσπεριδοειδῆ, καὶ ὁ τυρὸς αὐτῆς εἶνε πασίγνωστος, τὸ δὲ μέλι τῆς Κρήτης θεωρεῖται ὡς τὸ ἄριστον τοῦ κόσμου.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία τῆς Κρήτης γίνεται διὰ τῶν ἀμαξιτῶν ὁδῶν, τῶν φορτηγῶν ζώων, τῆς ἀτμοπλοίας, τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, ἡ δὲ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ γίνεται διὰ τῆς θαλασσοπλοίας, τῶν ταχυδρομείων καὶ τῶν ὑποβρυχίων τηλεγράφων.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰδομεν ὅτι τὴν Βουλγαρίαν διαιρεῖ εἰς 2 μέρη εἰς Βόρειον καὶ εἰς Νότιον, ὁ Αἶμος (Βαλκάν). Τὸ ὄρος τοῦτο εὑρίσκεται ἐπὶ μιᾶς μεγάλης Χερσονήσου, περιβρεχομένης ὑπὸ τῆς Μαύρης θαλάσσης, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου, τοῦ Ἴονίου καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Ἡ χερσόνησος αὕτη ὀνομάζεται χερσόνησος τοῦ **Αἴμου** ἢ **Βαλκανικῆ** καὶ ἐπ' αὐτῆς εἶνε τὰ κατωτέρω 6 «**Κράτη τοῦ Αἴμου ἢ Βαλκανικὰ κράτη**» λεγόμενα.

α.) Ἡ **Βουλγαρία** μὲ πρωτ. **Σόφριαν**.

β.) Ἡ **Ρωμανία** μὲ πρωτ. **Βουκουρέστιον**.

γ.) Ἡ **Σερβία** μὲ πρωτ. **Βελιγράδιον**.

δ.) Τὸ **Μαυροβούνιον** μὲ πρωτ. **Κετίγνην**.

ε.) Ἡ **Εὐρωπ. Τουρκία** μὲ πρωτ. **Κωνσταντινούπολιν**.

ς.) Ἡ **Ἑλλάς** μὲ πρωτ. **Ἀθήνας**.

Πρὸς Ν. ταύτης κεῖται ἡ μεγαλόνησος Κρήτη ἀποτελοῦσα φυσικῶς θραῦσμα τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ ἐθνολογικῶς συνδεομένη ἀδιαρρήκτως μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

Τ Ε Λ Ο Σ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000050300